

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Rejonowego (del. do SO) Piotr Czerski

Protokolant: Rafał Marczuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 08 grudnia 2014 roku w L.

sprawy z powództw S. S. (1), S. S. (1), M. S.

i S. S. (2)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą

w W.

o zadośćuczynienia i odszkodowania

I. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki S. S. (1) kwotę 85.000,00 zł (osiemdziesiąt pięć tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od dnia 10 lipca 2012 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki S. S. (1) kwotę 50.000,00 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie jej sytuacji życiowej z odsetkami ustawowymi od dnia 10 lipca 2012 r. do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo S. S. (1) w pozostałej części;

IV. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda S. S. (1) kwotę 65.000,00 zł (sześćdziesiąt pięć tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od dnia 10 lipca 2012 r. do dnia zapłaty;

V. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda S. S. (1) kwotę 50.000,00 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie jego sytuacji życiowej z odsetkami ustawowymi od dnia 10 lipca 2012 r. do dnia zapłaty;

VI. oddala powództwo S. S. (1) w pozostałej części;

VII. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki M. S. kwotę 50.000,00 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od dnia 10 lipca 2012 r. do dnia zapłaty;

VIII. oddala powództwo M. S. w pozostałej części;

IX. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki S. S. (2) kwotę 50.000,00 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od dnia 10 lipca 2012 r. do dnia zapłaty;

X. oddala powództwo S. S. (2) w pozostałej części;

XI. zasądza od poznanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki S. S. (1) kwotę 2.299,00 zł (dwa tysiące dwieście dziewięćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem zwrotu części kosztów procesu;

XII. zasądza od poznanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda S. S. (1) kwotę 2.115,00 zł (dwa tysiące sto piętnaście złotych) tytułem zwrotu części kosztów procesu;

XIII. zasądza od poznanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki M. S. kwotę 1.807,00 zł (tysiąc osiemset siedem złotych) tytułem zwrotu części kosztów procesu;

XIV. zasądza od poznanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki S. S. (2) kwotę 1.807,00 zł (tysiąc osiemset siedem złotych) tytułem zwrotu części kosztów procesu;

XV. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie od poznanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 16.912,00 zł (szesnaście tysięcy dziewięćset dwanaście złotych) tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych;

XVI. w pozostałej części nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt **IC 887/12**

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 7 listopada 2012 r. zgłoszono następujące roszczenia wobec pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W.:

- na podstawie art. 446 § 4 k.c. zasądzenia na rzecz powódki S. S. (1) kwoty 120.000,00 zł - ponad kwotę wypłaconą już przez (...) S.A. w kwocie 25.000,00 zł - tytułem zadośćuczynienia za krzywdę i ból doznane w wyniku śmierci córki powódki I. S. dnia 29 marca 2012 r. - z odsetkami ustawowymi od dnia 01.06.2012 r. do dnia zapłaty (art. 817 k.c. - 30 dni na likwidację szkody od dnia otrzymania sprecyzowanego wezwania do zapłaty);

- na podstawie art. 446 § 3 k.c. zasądzenia na rzecz S. S. (1) kwoty 80.000,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 1.06.2012 r. do dnia zapłaty (art. 817 k.c. - 30 dni na likwidację szkody od dnia otrzymania sprecyzowanego wezwania do zapłaty), tytułem stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej spowodowanej śmiercią córki powódki I. S., w wyniku jej śmierci dnia 29 marca 2012 r.

- na podstawie art. 446 § 4 k.c. zasądzenia na rzecz S. S. (1) kwoty 100.000,00 zł - ponad kwotę wypłaconą już przez (...) S.A. w kwocie 25.000,00 zł - tytułem zadośćuczynienia za krzywdę i ból doznane w wyniku śmierci córki powoda I. S. dnia 29 marca 2012 r. - z odsetkami ustawowymi od dnia 1.06.2012 r. do dnia zapłaty (art. 817 k.c. - 30 dni na likwidację szkody od dnia otrzymania sprecyzowanego wezwania do zapłaty);

- na podstawie art. 446 § 3 k.c. zasądzenia na rzecz S. S. (1) kwoty 80.000,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 1.06.2012 r. do dnia zapłaty (art. 817 k.c. - 30 dni na likwidację szkody od dnia otrzymania sprecyzowanego wezwania do dnia zapłaty), tytułem stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej spowodowanej śmiercią córki powoda I. S., w wyniku jej śmierci dnia 29 marca 2012 r.;

- na podstawie art. 446 § 4 k.c. zasądzenia na rzecz powódki M. S. kwoty 80.000,00 zł - ponad kwotę wypłaconą już przez (...) S.A. w kwocie 10.000,00 zł - tytułem zadośćuczynienia za krzywdę i ból doznane w wyniku śmierci siostry

powódki I. S. dnia 29 marca 2012 r. z odsetkami ustawowymi od dnia 1.06.2012 r. do dnia zapłaty (art. 817 k.c. - 30 dni na likwidację szkody od dnia otrzymania sprecyzowanego wezwania do zapłaty);

- na podstawie art. 446 § 4 k.c. zasądzenia na rzecz powódki S. S. (2) kwoty 80.000,00 zł - ponad kwotę wypłaconą już przez (...) S.A. w kwocie 10.000,00 zł - tytułem zadośćuczynienia za krzywdę i ból doznane w wyniku śmierci siostry powódki I. S. dnia 29 marca 2012 r. z odsetkami ustawowymi od dnia 1.06.2012 r. do dnia zapłaty (art. 817 k.c. - 30 dni na likwidację szkody od dnia otrzymania sprecyzowanego wezwania do zapłaty);

- zasądzenia na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego w kwocie po 3.617,00 zł.

W uzasadnieniu pozwu wyjaśniono między innymi, że w dniu 29 marca 2012 r. na trasie D. - W., K. S. M., kierując samochodem osobowym marki V. (...) nr rej. (...), nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym przez to, że na dobrze widocznym i oznakowanym łuku drogi w lewo, poruszał się z niebezpieczną prędkością, w związku z czym utracił panowanie na kierowanym pojeździe i doprowadził do uderzenia pojazdu w drzewo, w wyniku czego przewożona przez niego pasażerka I. S. doznała licznych obrażeń ciała, na skutek których poniosła śmierć na miejscu zdarzenia.

W Sądzie Rejonowym w Biłgoraju II Wydziale Karnym toczyło się postępowanie karne przeciwko oskarżonemu w sprawie K. S. M., które zakończyło się uznaniem oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu w sprawie IIK 513/12 i skazano go na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem na okres 5 lat próby.

I. S. jako pasażerka samochodu miała zapięte pasy bezpieczeństwa.

Odpowiedzialność (...) S.A. wynika z art. 9 w zw. z art. 34 i 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U z dnia 16.07.2003 r. ze zm.) i nie budzi zastrzeżeń oraz nie jest przez niego kwestionowana.

Powodowie za pośrednictwem firmy: (...) Centrum (...) w L. zgłosili pozwanemu wnioski o likwidację szkody, załączając komplet dokumentów i określili szczegółowo wartość roszczenia.

Ubezpieczyciel - pozwany uznał swoją odpowiedzialność i wypłacił powodom S. S. (1) i S. S. (3) jedynie kwotę po 25.000,00 zł, zaś powodom S. S. (2) i M. S. kwotę po 10.000,00 zł, tytułem zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c.

Mimo zgłoszenia przez powodów szeregu dokumentów, kwota wypłaconego zadośćuczynienia nie została podwyższona, zaś co do wypłaty stosownego odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. ubezpieczyciel odmówił wypłaty.

Odsetki od żądanych kwot roszczenia z tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania są liczone od czerwca 2012 r., gdyż po zgłoszeniu sprecyzowanych i udokumentowanych w kwietniu 2012 r. roszczeń i potwierdzeniu przez pozwanego przyjęcia zawiadomienia w szkodzie dniu 30 kwietnia 2012 r., pozwany wypłacił powodom jedynie symboliczną część zadośćuczynienia, a więc należy liczyć odsetki, zgodnie z art. 817 k.c. w zw. z art. 455 k.c. – tj. 30 dni na likwidację szkody od dnia otrzymania sprecyzowanego wezwania do zapłaty. (k. 2-10v)

W odpowiedzi na pozew pozwany domagał się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W ocenie pozwanego, przyznane i wypłacone kwoty zadośćuczynień są adekwatne do rozmiaru doznanej przez każdego z powodów krzywdy.

W zakresie żądania zasądzenia na rzecz każdego z powodów odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w oparciu o art. 446 § 3 k.c. pozwane Towarzystwo wносиło o jego oddalenie jako roszczenia nieudowodnionego. (k. 100-101)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 11 lipca 2012 r. K. M.. został skazany za popełnienie przestępstwa polegającego na tym, że w dniu 29 marca 2012 r. na trasie D. – W., rejonu (...), kierując samochodem osobowym marki V. (...) nr rej. (...), nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym przez to, że na dobrze widocznym i oznakowanym łuku drogi w lewo, poruszał się z niebezpieczną prędkością, w związku z czym utracił panowanie nad kierowanym pojazdem i doprowadził do uderzenia pojazdu w drzewo, w wyniku czego przewożona przez niego pasażerka I. S. doznała m.in. złamania kości sklepienia i podstawy czaszki oraz zranień tkanki mózgowej, w wyniku czego poniosła śmierć na miejscu zdarzenia, tj. czynu wyczerpującego dyspozycję art. 177 § 2 k.k. Wyrok ten uprawomocnił się dnia 19 lipca 2012 r. (wyrok – k. 240-240v, ustalenia wiążące w ramach określonych przez normę art. 11 k.p.c.; przy czym w treści omawianego dokumentu znajduje się oczywisty błąd pisarski dotyczący daty uprawomocnienia się wyroku, co wynika z porównania tego dokumentu z kserokopią wyroku znajdującą się w aktach szkody stanowiącą załącznik do pisma z dnia 17 września 2012 r.)

Powódka S. S. (1) znalazła się na miejscu wypadku bezpośrednio po tym zdarzeniu. Podejmowała nieskuteczne próby wydobywania córki z pojazdu. Przez wybitą szybę sprawdzała jej tętno. (zeznania powódki S. S. (1) – k. 115)

I. S. urodziła się (...) (asc – k. 29)

S. S. (1), matka I. S., urodziła się dnia (...) (d.o. – k. 31)

S. S. (1), ojciec I. S., urodził się dnia (...) (d.o. – k. 33)

M. S., siostra I. S., urodziła się dnia (...) (asc – k. 34)

S. S. (2), siostra I. S., urodziła się dnia (...) (asc – k. 35)

Do chwili śmierci I. S. zamieszkiwała z rodzicami oraz rodzeństwem: M. i S.. Uczęszczała do liceum, do klasy maturalnej. Do szkoły dojeżdżała. Planowała studiować psychologię. Zamierzała pobrać się z narzeczoną i zamieszkać w sąsiedniej miejscowości. Była osobą wesołą, otwartą, dobrze się uczyła. Miała dobre relacje z rodzicami i siostrami. Pomagała w takich czynnościach jak robienie zakupów, prace polowe, obrządek w niewielkim prowadzonym przez rodziców gospodarstwie rolnym, rozpalani w piecu, sprzątani, gotowanie lub odgrzewanie posiłków, a także, jako najstarsza z rodzeństwa, w opiece nad jej młodszymi siostrami, odrabianiu z nimi lekcji i nauce. Pod nieobecność rodziców zostawała w domu. Była wówczas odpowiedzialna za dom, za młodsze siostry oraz za gospodarstwo. Rodzina była żyta. Powodowie nadal przeżywają śmierć I. S..

(zeznania powódki S. S. (1) – k. 115, 248v, zeznania powódki S. S. (2) – k. 115, 265, zeznania powódki M. S. – k., 115, 265, zeznania powoda – k. 115, 249, zeznania świadków A. T. – k. 137, B. Z. – k. 137)

W chwili śmierci córki S. S. (1) pracowała jako sprzedawca w sklepie mięsny. Po śmierci córki została zwolniona, jest bezrobotna. Dotychczasowy pracodawca zaproponował jej pracę na pół etatu, ale z uwagi na konieczność dojeżdżania S. S. (1) uznała to za nieopłacalne. (zeznania powódki S. S. (1) – k. 115, 248v)

W chwili śmierci córki S. S. (1) pracował jako tynkarz. W związku z tym często przebywał poza domem. Po śmierci córki rozpoczął pracę za granicą, którą nadal kontynuuje. (zeznania powódki S. S. (1) – k. 115, zeznania powoda – k. 115, 249)

M. S. i S. S. (2) są bezdzietnymi pannami. Pozostają na utrzymaniu rodziców. Uczą się w klasach maturalnych. (zeznania powódki S. S. (1) – k. 248v, zeznania powódki S. S. (2) – k. 265, zeznania powódki M. S. – k. 265)

S. S. (1) nie pogodziła się ze śmiercią córki i w dalszym ciągu przeżywa jej stratę. Śmierć córki wywołała u niej występującą aktualnie reakcję depresyjną przedłużoną (przedłużoną reakcją żałoby). W wyniku śmierci córki doznała bardzo silnego stresu. Najbardziej nasilonych cierpień psychicznych doświadczała przez około 3 miesiące. Następnie przez okres około jednego roku cierpienia te utrzymywały się, miały mniejsze nasilenie. Od około roku po śmierci córki rzadziej korzysta z pomocy psychologicznej. Aktualnie występuje u niej łagodny stan depresyjny z przeżywaniem

negatywnych emocji, wycofaniem się z pełnienia roli pracownika, wycofaniem się z szerszych kontaktów społecznych. Okresowo występowały u niej objawy apatii i niechęci do życia. Stan ten ma charakter przejściowy. Rokowania są pomyślne. (opinia biegłej psycholog – k. 169-173)

U S. S. (2) śmierć siostry wywołała szok i reakcję żałoby. Nasilone cierpienia psychiczne utrzymywały się w okresie pisania testu gimnazjalnego, spowodowały trudności ze zmobilizowaniem się do nauki. Aktualnie pomimo okresowych zaburzeń funkcjonowania psychologicznego w związku z utratą siostry (okresowej apatii i niechęci do aktywności, przeżywania lęku przed samotnością i pozostawaniem w domu) realizuje cele życiowe adekwatne do wieku i ma realistyczne plany na przyszłość. Reakcja żałoby po śmierci siostry trwała u niej około 1,5 roku. Aktualnie jej stan psychiczny jest dość dobry. Występuje jednak lęk i zaburzone poczucie bezpieczeństwa osobistego, okresowa apatia, co jednak nie ma nasilenia dezorganizującego jej funkcjonowanie. Nie ujawnia ona niechęci do życia. Aktualnie nie występują u niej poważne problemy związane z funkcjonowaniem psychologicznym, w tym zaburzenia adaptacyjne, reakcja żałoby lub zaburzenia posttraumatyczne. Problemy funkcjonowania psychologicznego S. S. (2) aktualnie nie są nasilone, pozwalają na realizowanie adekwatnych zadań życiowych i planów na przyszłość. (opinia biegłej psycholog – k. 175-179)

U M. S. śmierć siostry wywołała szok i reakcję żałoby. Szok i apatia trwały ok. 2 tygodni. Najbardziej intensywnych cierpień psychicznych doświadczała do 3 miesięcy po śmierci siostry (przeżywała poczucie straty, smutek, lęk). Korzystała z doraźnej pomocy psychologicznej do roku po tragicznym zdarzeniu. Aktualnie pomimo okresowych zaburzeń przeżywania w związku ze śmiercią siostry efektywnie radzi sobie z zadaniami życiowymi, nie występują u niej poważne zaburzenia funkcjonowania psychologicznego ani uszczerbek na zdrowiu. Pomimo okresowych zaburzeń, jej stan zdrowia jest dobry. Nie występuje u niej niechęć do życia. Jej zaburzenia przeżywania nie sięgają poziomu zaburzeń posttraumatycznych, adaptacyjnych lub depresyjnych. Rokowania na przyszłość są pomyślnie. (opinia biegłej psycholog – k. 181-184)

W przypadku S. S. (1) na płaszczyźnie psychologicznej nie występują obecnie istotnie negatywne skutki śmierci córki. W dniu jej śmierci S. S. (1) doznał szoku. Ten stan trwał do pół roku. W tym okresie powód przeżywał silne negatywne emocje (smutek, żal) związane z utratą obiektu miłości i bliskiej relacji z dzieckiem. Po tym okresie nasilenie ujemnego przeżywania jest znacznie mniejsze, nie występuje uszczerbek na zdrowiu. Aktualnie chciałby zapomnieć o wypadku, lecz tęskni za zmarłą córką. Nagła śmierć córki wywołała u powoda miernie nasilone zaburzenia adaptacyjne do pół roku, nie wymagające specjalistycznego leczenia. Aktualnie ujawnione problemy nie sięgają poziomu zaburzeń adaptacyjnych. Aktualnie u powoda nie występują istotne problemy funkcjonowania psychologicznego w związku ze śmiercią córki. Nasilenie cierpień psychicznych (do pół roku) nie było na tyle duże, by wymagało farmakoterapii czy pomocy psychologicznej. Powód był apatyczny do czasu podjęcia pracy, nie ujawnił niechęci do życia. U powoda nie występują zaburzenia posttraumatyczne. Rokowania są pomyślne. Powód ma adekwatne do jego sytuacji życiowej plany na przyszłość. (opinia biegłej psycholog – k. 210-212)

W dniu 26 kwietnia 2012 r. pozwany otrzymał pisemne wezwanie do zapłaty na rzecz S. S. (1) kwoty 200.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia i kwoty 200.000,00 zł tytułem odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci I. S.. (akta szkody)

W dniu 26 kwietnia 2012 r. pozwany otrzymał pisemne wezwanie do zapłaty na rzecz S. S. (1) kwoty 200.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia i kwoty 200.000,00 zł tytułem odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci I. S.. (akta szkody)

W dniu 26 kwietnia 2012 r. pozwany otrzymał pisemne wezwanie do zapłaty na rzecz M. S. kwoty 75.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia związanego ze śmiercią I. S.. (akta szkody)

W dniu 26 kwietnia 2012 r. pozwany otrzymał pisemne wezwanie do zapłaty na rzecz S. S. (2) kwoty 75.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia związanego ze śmiercią I. S.. (akta szkody)

Decyzją z dnia 9 lipca 2012 r. pozwany odmówił wypłaty odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej i przyznał ostatecznie tytułem zadośćuczynienia na rzecz poszczególnych osób następujące kwoty:

- 25.000,00 zł – na rzecz S. S. (1)

- 25.000,00 zł – na rzecz S. S. (1)

- 10.000,00 zł – na rzecz S. S. (2)

- 10.000,00 zł – na rzecz M. S.. (akta szkody)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów, które nie były kwestionowane i nie budziły wątpliwości Sądu. Również zeznania świadków oraz powodów, które powołano wyżej jako podstawę ustaleń faktycznych, nie były kwestionowane przez pozwanego i nie budziły wątpliwości co do swej ich wiarygodności. Są one szczerze i wzajemnie zgodne.

W przedmiotowej sprawie przeprowadzono dowody z opinii biegłego sądowego z dziedziny psychologii klinicznej. Sąd podzielił w całości ustalenia i wnioski biegłej uznając, że zostały one dokonane w oparciu o posiadaną przez opiniującą wiedzę specjalną, po wnikliwej analizie dokumentacji z akt sprawy oraz bezpośrednim badaniu powodów. Wnioski wysunięte przez biegłą są wewnętrznie logiczne, nie są sprzeczne ani dowolne, ponadto uwzględniają wszystkie okoliczności ujawnione w sprawie, są uzasadnione wskazaniami wiedzy społecznej. Opinie zostały sporządzone rzetelnie, zgodnie z postanowieniem o dopuszczeniu dowodu i pozwala na uzyskanie odpowiedzi na wszystkie wątpliwości podnoszone przez strony. Ponadto strony nie zgłaszały, co do ich treści i końcowych wniosków, żadnych zastrzeżeń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

I.

W pierwszej kolejności za bezsporną należy uznać kwestię odpowiedzialności pozwanego wobec powodów co do zasady. Świadczy o tym nie tylko stanowisko procesowe strony pozwanej zaprezentowane w odpowiedzi na pozew, ale także czynności pozwanego przeprowadzone w postępowaniu mającym na celu tzw. „likwidację szkody”, a w szczególności wypłacenie pozwanym określonych kwot zadośćuczynienia i odszkodowania. Również zdaniem Sądu Okręgowego odpowiedzialność pozwanego co do zasady nie może budzić wątpliwości w świetle m.in. przepisów art. 13 i n. ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych¹. Przy czym bezspornie sprawca wypadku, skazany prawomocnym wyrokiem Sądu na popełnienie przestępstwa z tym związanego, w chwili wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej pozwanego w zakresie odpowiedzialności cywilnej.

Dodatkowo wypada wskazać, że w zakresie podstaw prawnych odpowiedzialności za szkodę komunikacyjną, posiadacz pojazdu ponosi odpowiedzialność za skutki wypadku na podstawie art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c., natomiast pozwany, jako ubezpieczyciel posiadacza pojazdu odpowiada w granicach jego odpowiedzialności na podstawie art. 822 k.c.

Uprawniony do odszkodowania ubezpieczeniowego w związku ze zdarzeniem objętym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej może jednak dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (art. 822 § 4 k.c.). Ponieważ zasada odpowiedzialności pozwanego nie była sporna, z tych też względów nie ma potrzeby pogłębiania nad nią rozważań.

II.

Odnosząc się do żądania przez powodów w zakresie zadośćuczynienia, trzeba stwierdzić, że jego podstawę stanowi przepis art. 446 § 4 k.c. Zgodnie z jego treścią, Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego

odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Przy czym na ogólnych zasadach odpowiedzialność pozwanego w zakresie zadośćuczynienia nie może jednak wykraczać poza ramy normatywne wyznaczone przez przepis art. 361 § 1 k.c. Zgodnie z jego treścią zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

W literaturze i orzecznictwie słusznie podkreśla się, że w świetle 446 § 4 k.c. przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego ma na celu zrekomensować krzywdę za naruszenie prawa do życia w rodzinie i ból spowodowany utratą najbliższej osoby². Naruszenie prawa do życia w rodzinie stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. W przypadku zaś gdy uprawniony z art. 446 § 4 k.c. stał się osobą samotną, a z uwagi na wiek nie może już założyć rodziny, utrata osoby bliskiej ma zawsze charakter nieodwracalny³.

Krąg osób uprawnionych do zadośćuczynienia jest w omawianym przypadku taki sam, jak w art. 446 § 3 k.c. Uprawnionymi do żądania kompensaty są wyłącznie członkowie rodziny zmarłego, przy czym muszą być to najbliżsi członkowie tej rodziny. Jest to węższy krąg podmiotów niż osoby bliskie, bo ograniczony do członków rodziny.

Roszczenie najbliższych członków rodziny zmarłego o przyznanie stosownego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c., które zmierza do zaspokojenia szkody niematerialnej, jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia o przyznanie stosownego odszkodowania z art. 446 § 3 k.c., które wymaga wykazania szkody majątkowej polegającej na znacznym pogorszeniu sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny poszkodowanego, który zmarł wskutek wynikłego z czynu niedozwolonego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia⁴.

Ponieważ celem zadośćuczynienia pieniężnego jest złagodzenie cierpień fizycznych i psychicznych – dlatego zadośćuczynienie obejmuje wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne, zarówno już doznane, jak i te, które wystąpią w przyszłości. Dlatego w orzecznictwie przyjęto, że zadośćuczynienie winno mieć charakter całościowy i obejmować zarówno cierpienia fizyczne i psychiczne już doznane, czas ich trwania, jak i te, które zapewne wystąpią w przyszłości, a więc prognozy na przyszłość⁵. Przy czym na pojęcie krzywdy składają się nie tylko trwałe, lecz także przemijające zaburzenia w funkcjonowaniu organizmu, polegające na znoszeniu cierpień psychicznych⁶.

Jeżeli zaś chodzi o wysokość zadośćuczynienia, po pierwsze wypada wskazać, że suma „odpowiednia” w rozumieniu art. 446 § 4 k.c. (podobnie jak art. 445 § 1 k.c.) nie oznacza sumy dowolnej, określonej wyłącznie według uznania sądu, a jej prawidłowe ustalenie wymaga uwzględnienia wszystkich okoliczności, mogących mieć w danym przypadku znaczenie. Nadto zarówno okoliczności wpływające na wysokość zadośćuczynienia, jak i kryteria ich oceny powinny być rozważane indywidualnie w związku z konkretną osobą pokrzywdzonego⁷.

Po drugie, uznaje się, że subiektywny charakter krzywdy powoduje, że przydatność kierowania się przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia sumami zasądzonymi z tego tytułu w innych przypadkach jest ograniczona. Jednakże ta przesłanka nie jest całkowicie pozbawiona znaczenia, pozwala bowiem ocenić, czy na tle innych podobnych przypadków zadośćuczynienie nie jest nadmiernie wygórowane⁸.

Po trzecie, ustalając wysokość zadośćuczynienia, pamiętać należy, że ma ono mieć charakter kompensacyjny, a więc przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Wysokość przyznawanej kwoty zadośćuczynienia tak powinna być ukształtowana, by stanowić „ekwiwalent wycierpianego bólu”. Kwota zadośćuczynienia ma być więc pochodną wielkości doznanej krzywdy. Z drugiej strony orzecznictwo trafnie wskazuje, że uwzględniając przy ustalaniu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę potrzebę utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie można podważać kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia. Nie może jednak zarazem kwota zadośćuczynienia stanowić źródła wzbogacenia, a jedynym kryterium dla oceny wysokości zasądanego zadośćuczynienia jest rozmiar krzywdy powodującej⁹.

Mając powyższe na uwadze, analizując wiarygodne twierdzenia powodów zawarte w uzasadnieniu pozwu oraz zgromadzony materiał dowodowy, należy uznać, że kwoty zadośćuczynienia przyznane i wypłacone powodowi przez

pozwanego są niewystarczające. W szczególności trzeba podkreślić, że powodowie wraz I. S. stanowili zgodną, kochającą się i wspierającą rodzinę. Z uwagi na wiek I. S. powodowie mogli zasadnie oczekiwać, że ten stan będzie trwał jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Nagły i niespodziewany charakter jej śmierci musiał, co potwierdzają złożone w sprawie wnikliwe opinie biegłej psycholog, wywołać szok po stronie powodów. Również przeżywany przez nich okres żałoby i nasilenie negatywnych odczuć z tym związanych nie mogą zostać pominięte przy ocenie rozmiaru krzywdy doświadczonej przez powodów. Przeżycia te były szczególnie silne także z uwagi na fakt, że I. S. była dobrą córką i siostrą, pełniącą w domu ważną rolę polegającą na wspieraniu rodziców w opiece i wychowaniu młodszego rodzeństwa, a także świadczącą pomoc w gospodarstwie domowym.

Trzeba też zauważyć, że zachowanie bezpośredniego sprawcy szkody, chociaż było nieumyślne, to jednak cechował je znaczny stopień winy, gdyż na dobrze widocznym i oznakowanym łuku drogi w lewo, poruszał się z niebezpieczną prędkością, co w konsekwencji doprowadziło do utraty przez niego panowania nad kierowanym pojazdem i doprowadził do uderzenia pojazdu w drzewo.

W przedmiotowej sprawie wysokość przyznanego uzupełniającego zadośćuczynienia (poza wypłacone na etapie przedsądowym) musi jednak zostać zróżnicowana. O ile bowiem rozmiar krzywdy doświadczonej przez siostry I. S. jest porównywalny i związany z typową reakcją żałoby i skalą cierpień, to w przypadku jej rodziców sytuacja jest bardziej złożona. W szczególności to przeżycia S. S. (1), będące wynikiem śmierci córki, były szczególnie traumatyczne. Jak wyżej ustalono, była ona obecna na miejscu wypadku bezpośrednio po jego wystąpieniu, podejmowała próby uwolnienia z pojazdu i ratowania córki. Za w pełni poprawne i logicznie uzasadnione należy zatem uznać wnioski płynące z powołanej wyżej opinii biegłej psycholog, iż to w przypadku S. S. (1) można mówić na największym rozmiarze cierpień psychicznych i żalobie po śmierci I. S.. Natomiast w przypadku S. S. (1), również nie sposób zanegować dużego rozmiaru doznanej przez powoda krzywdy. W porównaniu jednak do S. S. (1), prawdopodobnie z uwagi na indywidualne uwarunkowania i silną konstrukcję psychiczną powoda, w jego przypadku stopień odczuwanych cierpień związanych ze stratą córki i czas trwania stanu żałoby był relatywnie mniejszy.

Z drugiej strony, kwoty żądanych przez powodów zadośćuczynień są niewątpliwie nadmierne. Reasumując jednak wszystkie wskazane wyżej okoliczności, Sąd doszedł do przekonania, że kwoty odpowiednich zadośćuczynień, ponad kwoty wypłacone już przez pozwanego, powinny wynieść: w przypadku S. S. (1) - 85.000,00 zł, w przypadku S. S. (1) – 65.000,00 zł, zaś w przypadku M. i S. S. (2) – po 50.000,00 zł. W pozostałej części żądania zadośćuczynienia podlegały oddaleniu wraz z odnoszącymi się do tej części żądaniami akcesoryjnymi.

III.

Jeżeli natomiast chodzi o żądanie powodów S. S. (1) i S. S. (1) w zakresie odszkodowania, należy stwierdzić, że podstawę tych roszczeń stanowi art. 446 § 3 k.c. Zgodnie z jego treścią, Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Przy czym analiza przedmiotowego żądania wymaga uwzględnieniem art. 361 § 1 k.c.¹⁰

W literaturze i orzecznictwie trafnie podkreśla się, że wprowadzenie do polskiego systemu prawnego regulacji z art. 446 § 4 k.c. wyłączyło potrzebę przyjmowanej uprzednio interpretacji art. 446 § 3 k.c., polegającej na uwzględnieniu w ramach odszkodowania zasądanego z tytułu istotnego pogorszenia sytuacji życiowej także elementów szkody niemajątkowej¹¹. Niemniej jednak, pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c., polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, ale obejmuje także przyszłe szkody majątkowe, często nieuchwytne lub trudne do obliczenia, prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej¹².

Pogorszenia sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c. nie można jednak sprowadzać do prostego zmniejszenia dochodów lub zwiększenia wydatków najbliższych członków rodziny zmarłego. Pojęcie to ma bowiem sens o wiele szerszy. Szkody majątkowe prowadzące do znacznego pogorszenia bieżącej lub przyszłej sytuacji życiowej osoby najbliższej zmarłemu są często nieuchwytne lub trudne do obliczenia. Często wynikają z obniżenia aktywności

życiowej i ujemnego wpływu śmierci osoby bliskiej na psychikę i stan somatyczny, co niekoniecznie przejawia się w konkretnej chorobie¹³.

Przepis art. 446 § 3 k.c. służy możliwości częściowego choćby zrekompensowania szczególnej postaci uszczerbku, którym jest znaczne pogorszenie sytuacji życiowej (a nie naprawieniu klasycznej szkody majątkowej), powstałego w następstwie tragicznego zdarzenia, którym jest śmierć najbliższego członka rodziny wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. Dlatego sformułowanie w art. 446 § 3 k.c. o "znacznym pogorszeniu sytuacji życiowej" nadaje odszkodowaniu z tego przepisu charakter szczególny. Chodzi tu wprawdzie o szkodę o charakterze majątkowym, jednak najczęściej ściśle powiązaną i przeplatającą się z uszczerbkiem o charakterze niemajątkowym, a więc o szkodę często trudną do uchwycenia i ścisłego matematycznie zmierzenia, którą zazwyczaj wywołuje śmierć najbliższego członka rodziny. Taki szczególny charakter szkody rekompensowanej "stosownym", a nie "należnym" odszkodowaniem oznacza w konsekwencji potrzebę daleko idącej indywidualizacji zakresu świadczeń przysługujących na podstawie art. 446 § 2 i 3 k.c. i sprawia, że nie mogą odnieść żadnego skutku argumenty odwołujące się do rozstrzygnięć w innych analogicznych sprawach¹⁴.

Mając na uwadze powyższe spostrzeżenia oraz ustalony stan faktyczny, należy uznać, że pozwany niezasadnie odmówił uwzględnienia omawianych roszczeń powodów. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika bowiem w sposób oczywisty, że śmierć I. S. wywołała po stronie jej rodziców negatywne skutki mieszczące się w hipotezie analizowanego przepisu. W szczególności porównanie sytuacji sprzed i po śmierci I. S. prowadzi do kilku zasadniczych wniosków.

Przede wszystkim nie można pominąć faktu, że przed swoją śmiercią I. S. mieszkała z rodzicami. Z kolei z uwagi na jej wiek i obowiązki (uczennica klasy maturalnej) można na gruncie logiki i doświadczenia życiowego przyjąć, iż była ona istotnym wsparciem dla rodziny, zwłaszcza ze względu na częstą nieobecność ojca związaną z obowiązkami zawodowymi. I. S. pomagała w takich czynnościach jak robienie obrządku, rozpalaniu w piecu, gotowaniu lub odgrzewaniu posiłków, opiece nad jej młodszymi siostrami, nadzór nad odrabianiem przez nie lekcji i nauką. Rodzice mogli więc liczyć na to, że mogą np. pozostawiać I. S. z młodszymi córkami w domu, mając gwarancję, że odciąży ich w obowiązkach domowych. Mogli też na nią liczyć w zakresie prac w gospodarstwie, zaopatrzeniu domu w zakupy itp. Bez wątplenia zatem te czynności I. S. odciążały w istotnym stopniu jej rodziców, którzy mogli poświęcić się obowiązkom zawodowym (zwłaszcza z uwagi na specyfikę pracy ojca), czy pozwolić sobie na utrzymaniu gospodarstwa na określonym poziomie. Okolicznością niekwestionowaną przez pozwanego i wiarygodną w ocenie Sądu jest też fakt, iż I. S., planując założenie własnej rodziny, przewidywała zamieszkiwanie z sąsiedniej miejscowości. Biorąc zaś pod uwagę jej wiek oraz wiek jej rodziców można w sposób uprawniony wnioskować, że pomoc świadczona w przyszłości przez I. S. jej rodzicom uległaby wprawdzie ograniczeniu, ale nadal odgrywałaby istotną rolę z punktu widzenia starzejących się rodziców.

Z drugiej jednak strony Sąd zauważył, że nie można zupełnie ignorować faktu, że S. S. (1) i S. S. (1) mogli i mogą nadal liczyć również na wsparcie i pomoc dwóch pozostałych córek, tj. M. i S.. Za nieudowodnioną w świetle art. 6 k.c.¹⁵, należy natomiast uznać okoliczność, iż S. S. (1) (osoba relatywnie młoda) utraciła lub nie może podjąć pracy w związku ze śmiercią córki (przynajmniej w granicach określonych przez adekwatny związek przyczynowy, o którym mowa w art. 361 § 1 k.c.). Chociaż niewątpliwie, co wynika z powołanej wyżej opinii biegłej psycholog, z uwagi na przeżyty traumę jej siły witalne uległy osłabieniu, ale nie na tyle, aby przekreśliły jej szanse na kontynuowanie zatrudnienia.

Biorąc zatem pod uwagę wszystkie podane wyżej okoliczności, w tym indywidualną sytuację majątkową powodów, Sąd doszedł do przekonania, że właściwą kwotą odszkodowań na rzecz S. S. (1) i S. S. (1) są kwoty po 50.000,00 zł, które w zupełności odpowiadają znacznemu pogorszeniu ich sytuacji życiowej związanemu ze śmiercią córki. W pozostałym zakresie omawianie w tym miejscu żądanie powodów jako nadmierne podlegało oddaleniu wraz z odpowiednią częścią żądań akcesoryjnych.

IV.

Odsetki ustawowe od zasądzonych kwot należało zasądzić, uwzględniając unormowania art. 817 k.c. i art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...). W szczególności zgodnie z treścią art. 817 k.c. (§ 1.) Ubezpieczyciel obowiązany

jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku. (§ 2.) Gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości świadczenia okazało się niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część świadczenia ubezpieczyciel powinien spełnić w terminie przewidzianym w § 1.

Natomiast zgodnie z przepisem szczególnym art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (ust. 1.) Zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. (ust. 2.) W przypadku gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 1, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. W terminie, o którym mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń zawiadamia na piśmie uprawnionego o przyczynach niemożności zaspokojenia jego roszczeń w całości lub w części, jak również o przypuszczalnym terminie zajęcia ostatecznego stanowiska względem roszczeń uprawnionego, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania.

W przedmiotowej sprawie można stwierdzić, że pozwany, gdyby tylko w sposób rzetelny dokonał analizy żądań powodów, już na etapie przesądowym mógłby dokonać poprawnej ich oceny. Otóż w szczególności treść pisma pozwanego z dnia 9 lipca 2012 r. prowadzi do wniosku, iż wówczas pozwany miał wszelką wiedzę pozwalającą na właściwą ocenę żądań powodów. Wynika to zresztą z treści tego pisma, gdzie pozwany w sposób kateryczny i wyraźny stwierdził, że uwzględnił wszelkie okoliczności sprawy. Pozwany nie odwoływał się też w ogóle do potrzeby oczekiwania na prawomocne zakończenie postępowania karnego. Po tej dacie (uprawomocnieniu się wyroku) nie miały też miejsca aktywne działania pozwanego mające na celu likwidację szkody. Tym samym odsetki od zasądzonych kwot głównych należało zasądzić od dnia następnego po dacie decyzji pozwanego, czyli od 10 lipca 2012 r. do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie żądanie zasądzenia odsetek ustawowych podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione.

V.

Pełnomocnik powodów wniósł o zasądzenie na rzecz każdego z powodów odrębnie kosztów procesu, w tym również kosztów zastępstwa prawnego. Kwestia ta jest sporna w judykaturze zwłaszcza w sytuacji materialnego współuczestnictwa w sporze (a takie jest przyjmowane w sprawach o zadośćuczynienie „za śmierć osoby bliskiej”) w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w Lublinie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 stycznia 2007 r.¹⁶ wyraził pogląd, że w takim przypadku wszystkim powodom łącznie sąd przyznaje zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika. Do poglądu tego można mieć jednak zastrzeżenia w aktualnym stanie prawnym i Sąd orzekający w sprawie podziela stanowisko przeciwne, które zdaje się już dominować w najnowszych orzeczeniach sądów apelacyjnych¹⁷. O ile w poprzednio obowiązującym stanie prawnym, poczynając od rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 1967 r.¹⁸, przewidywano (z modyfikacjami), że za prowadzenie sprawy w imieniu kilku osób należy się wynagrodzenie od każdej z nich jedynie wówczas, gdy uzasadnia to szczególne zwiększenie nakładu pracy, o tyle poczynając od rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r.¹⁹, a także w aktualnym rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.²⁰, zagadnienie to zostało całkowicie pominięte, co przy ogólnym założeniu „racjonalności prawodawcy” nie może być obojętne dla wykładni stosownych przepisów zwłaszcza, gdy żaden z przepisów k.p.c. nie reguluje problematyki wynagrodzenia fachowego pełnomocnika reprezentującego kilka osób w sprawie. Przy milczeniu ustawy, od daty wejścia w życie rozporządzenia z 1997 r. odpadły zatem jedyne normatywne podstawy do ograniczania przyznania wynagrodzenia współuczestnikom reprezentowanym przez jednego pełnomocnika. W konsekwencji za bardziej uprawniony wydaje się wniosek, że w aktualnym stanie prawnym każdemu z wygrywających proces współuczestników (bez względu na rodzaj współuczestnictwa), reprezentowanych przez jednego radcę prawnego/adwokata, sąd winien zasądzić zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości wynagrodzenia jednego pełnomocnika. Wnioskowanie takie umacnia również treść art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym „strona przegrywająca” proces obowiązana jest zwrócić

koszty procesu „przeciwnikowi”, a nie stronie przeciwnej (tak SA w Lublinie w przywołanym wyroku). Zaprezentowana wykładnia przepisów regulujących problematykę zwrotu kosztów procesu jest także aprobowana w doktrynie prawa, negatywnie oceniającej odmienne stanowisko Sądu Najwyższego²¹

Natomiast na gruncie aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej²², podstawę wymiaru opłaty skarbowej stanowi liczba stosunków pełnomocnictwa, a nie jak w poprzednim stanie prawnym liczba dokumentów pełnomocnictwa w sprawie²³. Dlatego opłaty skarbowe uiszczone przez każdego z pozwanych jako koszty celowe podlegają uwzględnieniu odrębnie w przypadku każdego z powodów.

Jeżeli chodzi o rozstrzygnięcie o kosztach procesu pomiędzy pozwanym a S. S. (1), to za podstawę rozstrzygnięcia Sąd przyjął art. 100 zd. 1 k.p.c.²⁴. Koszty procesu po stronie S. S. (1) obejmują 4.317,00 zł:

- 500,00 zł – tytułem części opłaty od pozwu (k. 54),
- 3.600,00 zł - tytułem opłaty za czynności adwokackie zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu²⁵;
- 17,00 zł - tytułem opłaty skarbowej od jednego stosunku pełnomocnictwa (k. 91).
- 200,00 zł – tytułem części zaliczki na wydatki związane z opinią biegłego. (k. 161)

Natomiast koszty poniesione przez pozwanego obejmują:

- 1.800,00 zł - tytułem 1/4 opłaty za czynności radcy prawnego zgodnie z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu²⁶.

Łączne zatem koszty procesu poniesione faktycznie przez obie strony wynoszą łącznie: 4.317,00 zł + 1.800,00 zł = 6.117,00 zł.

Biorąc pod uwagę wynik procesu należy uznać, że powódka S. S. (1) utrzymała się ze swymi żądaniami w zakresie roszczeń głównych w części wynoszącej 67%.

W konsekwencji powódka powinna ponieść koszty w wysokości 6.117,00 zł x 33% = 2.018,00 zł. W związku z tym różnica podlegająca zasądzeniu od pozwanego na rzecz powódki wynosi:

$$4.317,00 \text{ zł} - 2.018,00 \text{ zł} = 2.299,00 \text{ zł}.$$

Jeżeli chodzi o rozstrzygnięcie o kosztach procesu pomiędzy pozwanym a S. S. (3), to za podstawę rozstrzygnięcia Sąd przyjął art. 100 zd. 1 k.p.c.²⁷. Koszty procesu po stronie S. S. (1) obejmują 4.317,00 zł:

- 500,00 zł – tytułem części opłaty od pozwu (k. 54),
- 3.600,00 zł - tytułem opłaty za czynności adwokackie,
- 17,00 zł - tytułem opłaty skarbowej od jednego stosunku pełnomocnictwa (k. 119)
- 200,00 zł – tytułem części zaliczki na wydatki związane z opinią biegłego (k. 161).

Natomiast koszty poniesione przez pozwanego obejmują:

- 1.800,00 zł – tytułem 1/4 opłaty za czynności radcy prawnego.

Łączne zatem koszty procesu poniesione faktycznie przez obie strony wynoszą łącznie: 4.317,00 zł + 1.800,00 zł = 6.117,00 zł.

Biorąc pod uwagę wynik procesu należy uznać, że powód S. S. (1) utrzymał się ze swymi żądaniem w zakresie żądań głównych w części wynoszącej 64%.

W konsekwencji powód powinien ponieść koszty w wysokości 6.117,00 zł x 36% = 2.202,00 zł. W związku z tym różnica podlegająca zasądzeniu od pozwanego na rzecz powoda wynosi:

$$4.317,00 \text{ zł} - 2.202,00 \text{ zł} = 2.115,00 \text{ zł}.$$

Jeżeli chodzi o rozstrzygnięcie o kosztach procesu pomiędzy pozwanym a M. S. oraz S. S. (2), to za podstawę rozstrzygnięcia Sąd przyjął art. 100 zd. 1 k.p.c.28. Koszty procesu po stronie M. S. i S. S. (2) wynoszą po 4.017,00 zł:

- 200,00 zł – tytułem części opłaty od pozwu (k. 54),
- 3.600,00 zł - tytułem opłaty za czynności adwokackie;
- 17,00 zł - tytułem opłaty skarbowej od jednego stosunku pełnomocnictwa (k. 91)
- 200,00 zł – tytułem części zaliczki na wydatki związane z opinią biegłego (k. 161).

Natomiast koszty poniesione przez pozwanego obejmują:

- 1.800,00 zł – tytułem opłaty za czynności radcy prawnego.

Łączne zatem koszty procesu poniesione faktycznie przez obie strony wynoszą łącznie: 4.017,00 zł + 1.800,00 zł = 5.817,00 zł w przypadku relacji do pozwanego tak M. S., jak S. S. (2).

Biorąc pod uwagę wynik procesu należy uznać, że powódka M. S. i S. S. (2) utrzymały się ze swymi żądaniem w zakresie roszczeń głównych w części wynoszącej po 62% w przypadku każdej z nich.

W konsekwencji powódki te powinny ponieść koszty w wysokości 5.817,00 zł x 38% = 2.210,00 zł każda z nich. W związku z tym różnica podlegająca zasądzeniu od pozwanego na rzecz każdej z nich wynosi po:

$$4.017,00 \text{ zł} - 2.210,00 \text{ zł} = 1.807,00 \text{ zł}.$$

VI.

Jeżeli chodzi o rozliczenie kosztów sądowych, które nie zostały w sprawie uiszczone, to obejmują one następujące kwoty:

W przypadku S. S. (1) łącznie 9.656,00 zł, tj.:

- 9.500,00 zł – tytułem nieuiszczonej części opłaty od pozwu (k. 1, 54)
- 18,82 zł tytułem zwrotu proporcjonalnej części kosztów podróży świadka (k. 142)
- 137,50 zł tytułem zwrotu proporcjonalnej części wydatków na opinie biegłej wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa (k. 196, 215, 217)

W przypadku S. S. (1) łącznie 8.656,00 zł, tj.:

- 8.500,00 zł – tytułem nieuiszczonej części opłaty od pozwu (k. 1, 54)

- 18,82 zł tytułem zwrotu proporcjonalnej kosztów podróży świadka (k. 142)
- 137,50 zł tytułem zwrotu proporcjonalnej części wydatków na opinie biegłej wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa (k. 196, 215, 217)

W przypadku M. S. łącznie 3.956,00 zł, tj.:

- 3.800,00 zł – tytułem nieuiszczonej części opłaty od pozwu (k. 1, 54)
- 18,82 zł tytułem zwrotu proporcjonalnej kosztów podróży świadka (k. 142)
- 137,50 zł tytułem zwrotu proporcjonalnej części wydatków na opinie biegłej wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa (k. 196, 215, 217)

W przypadku S. S. (2) łącznie 3.956,00 zł, tj.:

- 3.800,00 zł – tytułem nieuiszczonej części opłaty od pozwu (k. 1, 54)
- 18,82 zł tytułem zwrotu proporcjonalnej kosztów podróży świadka (k. 142)
- 137,50 zł tytułem zwrotu proporcjonalnej części wydatków na opinie biegłej wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa (k. 196, 215, 217)

W konsekwencji na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych²⁹, Sąd nakazał ściąganie od pozwanego odpowiedniej części nieuiszczonych kosztów sądowych w następujących wysokościach:

- w odniesieniu do S. S. (1) $9.656,00 \text{ zł} \times 67\% = 6.469,00 \text{ zł}$
- w odniesieniu do S. S. (1) $8.656,00 \text{ zł} \times 64\% = 5.539,00 \text{ zł}$
- w odniesieniu do M. S. $3.956,00 \text{ zł} \times 62\% = 2.452,00 \text{ zł}$
- w odniesieniu do S. S. (2) $3.956,00 \text{ zł} \times 62\% = 2.452,00 \text{ zł}$

Łącznie zatem z tego tytułu od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie należało ściągnąć łącznie kwotę: 16.912,00 zł.

Natomiast pozostałą część nieuiszczonych kosztów sądowych na podstawie tego samego przepisu w zw. z art. 102 k.p.c. Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa z uwagi na wynik procesu i trudną sytuacją osobistą pozwanych, opisaną wyżej.

Mając powyższe na względzie, Sąd orzekł jak w sentencji.

1 Tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 392 ze zm.

2 Wyrok SA w Lublinie z dnia 7 lipca 2009 r., II AKa 44/09, LEX nr 523973.

3 Wyrok SA w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10, niepubl.

4 Wyrok SN z dnia 21 października 2009 r., I PK 97/09, LEX nr 558566; a także szerzej A. Rzetecka-Gil, Komentarz do art. 446 k.c., LEX/el.

5 Wyrok SN z dnia 18 maja 2004 r., IV CK 357/03, LEX nr 584206.

- 6 Wyrok SN z dnia 20 marca 2002 r., V CKN 909/00, LEX nr 56027
- 7 Np. wyrok SN z dnia 26 listopada 2009 r., III CSK 62/09, LEX nr 738354; wyrok SN z dnia 8 października 2008 r., IV CSK 243/08, LEX nr 590267.
- 8 Zob. szerzej wyrok SN z dnia 26 listopada 2009 r., III CSK 62/09, LEX nr 738354.
- 9 Zob. A. Rzetecka-Gil, Komentarz do art. 445 k.c., Lex/el. i powołaną tam literaturę i orzecznictwo.
- 10 Zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.
- 11 Wyrok SA w Białymstoku z dnia 22 stycznia 2014 r., I ACa 649/13, LEX nr 1415823.
- 12 Wyrok SA w Łodzi z dnia 6 listopada 2013 r., I ACa 70/13, LEX nr 1388862.
- 13 Zob. szerzej wyrok SA w Lublinie z dnia 7 maja 2014 r., I ACa 51/14, LEX nr 1466859; a także wyrok SN z dnia 18 lutego 2004 r., V CK 269/03, LEX nr 238971.
- 14 Wyrok SN z dnia 30 września 2009 r., V CSK 250/09, LEX nr 529732.
- 15 Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.
- 16 III CZP 130/06, OSNC 2008/1/1.
- 17 Wyrok SA w Lublinie z dnia 20 kwietnia 2011 r., I ACa 104/11; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 8 stycznia 2013 r., I ACa 565/12, LEX nr 1312136.
- 18 Dz. U. Nr 48, poz. 241.
- 19 Dz. U. Nr 97, poz. 1013 ze zm.
- 20 Tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490.
- 21 Zob. G. Julke, Glosa do uchwały SN z 30.01.2007 r. III CZP 130/06, GSP-Prz. Orz. 2008/3/67.
- 22 Tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 1282 ze zm.
- 23 Zob. cz. IV Załącznika do omawianej ustawy.
- 24 W razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.
- 25 Tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 461.
- 26 Tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490.
- 27 W razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.
- 28 W razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.
- 29 Tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1025.